

Tytuł **Hydrozagadka. Kto zabiera polską wodę i jak ją odzyskać**

Autor/ka Jan Mencwel

Rok powstania 2023

Weź Książkę
Na Warsztat

Problematyka

Jan Mencwel napisał kolejny – po „Betonozie” – reportaż wyrastający z pobudek społecznych i aktywistycznych. W „Betonozie” pisał, zgodnie z podtytułem, o tym, „jak się niszczy polskie miasta”, tymczasem w „Hydrozagadce” zajmuje się zaburzeniem rotacji wody w polskiej przyrodzie.

Dochodzi do niego z powodu osuszania rzek, mokradeł, torfowisk, gospodarka leśna, próby pozyskiwania energii z wód płynących. Za wszystkimi tymi działaniami stoi, jak dowodzi Mencwel, ludzka chciwość i bezmyślność, a cierpią na nim, czego też udaje się w tym reportażu dowiedzieć, również ludzie, ale też tysiące innych żywych istot.

Tym samym „Hydrozagadka” to książka, która wpisuje się w nurt patriotyzmu ekologicznego – szczególnego paradygmatu patriotycznego, który sprowadza dbałość o kraj i jego przyszłość do działań na rzecz ochrony środowiska, a dzięki temu – zabezpieczenia kolejnych pokoleń przed drastycznymi kryzysami XXI wieku. „Hydrozagadka”, zgodnie z nazwą, dotyczy nade wszystko zabezpieczenia polskich zasobów wodnych.

Właśnie w kontekście patriotycznym szczególnie zajmujące są rozdziały, w których Mencwel przywołuje i analizuje klasykę literatury polskiej, w tym lektury szkolnej „Przedwiośnie” oraz powieści „Noce i dnie” Marii Dąbrowskiej. Autor dowodzi, że za przyzwoleniem na dotychczasowe niszczenie rzek kryje się utrwalony w naszej świadomości zbiorowy mit, który utożsamia osuszanie polskich ziem z ich ucywilizowaniem. Jednak w dzisiejszych czasach wiadomo już na pewno: tylko dzikie rzeki i inne tereny wodne, dzikie, czyli pozostawione same sobie, pozwalają na bioróżnorodność, a także chronią przed powodzią i suszami.

Motywy

ekologia, polska przyroda, zmiany klimatyczne, kapitalizacja przestrzeni

Konteksty

Filozof Jean-Jacques Rousseau stwierdził, że to, co naturalne, dzikie, nieskażone cywilizacją, jest wolne od zła, a cywilizacja przynosi demoralizację i krzywdę. W myśl tej dychotomii można interpretować np. miasto jako siedlisko zepsucia (jak w „Zbrodni i karze” Dostojewskiego).

Spróbuj nanieść któryś z problemów społecznych, o których pisze Mencwel, na filozoficzny spór natura-kultura. Jakie pobudki stoją za próbami „ucywilizowania” rzek?

Interpretuj

Porównaj wiedzę wyniesioną z lektury z własnym poziomem świadomości na temat rzek. Czy jesteś w stanie jedynie przy pomocy kartki i długopisu odtworzyć lokalną topografię? Wiesz, jakie rośliny i zwierzęta zamieszkują najbliższe ci okolice rzeczne?

Z czego wynikają braki w twojej wiedzy?

W e Ź K S i a Ź k ę
N a W a R S Z T a T

WYKORZYSTAJ W SZKOLE

Przykładowe lektury, z którymi możesz zestawić ten utwór

- „Przedwiośnie” Stefana Żeromskiego
- „Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza
- „Miejsce” Andrzeja Stasiuka

Przykładowy temat – matura na poziomie podstawowym (temat autorski)

Społeczny spór o krajobraz polski. W pracy odwołaj się do:

- „Hydrozagadki” Jana Mencwela;
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki;
- wybranych kontekstów.

Przykładowy temat – matura na poziomie rozszerzonym (temat autorski)

Rozważ, jakie funkcje mogą pełnić zdjęcia i ilustracje towarzyszące wydanemu tekstowi.

W pracy odwołaj się do:

- „Hydrozagadki” Jana Mencwela;
- utworów literackich z dwóch różnych epok;
- wybranego kontekstu.

Przykładowy temat – matura ustna (CKE)

- Różne wizje odbudowy Polski po odzyskaniu niepodległości. Omów zagadnienie na podstawie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
- Jakie znaczenie dla człowieka ma przyroda? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci ballad Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Opracowanie: dr Aleksandra Korczak

